

A barlangkutatások jelentősége.

Az ősember és őszállat otthonának, a földalatti vizek folyásának feltárása.

A magyar és német barlangkutatók érdekközösségének meghívására most üléseznek Budapesten a *Magyar Barlangkutató Társulat* által rendezett kongresszuson az érdekközösségben képviselt összes barlangkutató egyesületek, tudományos társulatok, testületek képviselői. A nagy közönség olvassa a kongresszusról megjelent és többnyire csak rövid tudósításokat, amelyeknek egyáltalán nem érti meg a jelentőségét vagy azt nagyon is lekicsinyli. A barlangkutatások iránti közömbösségnek egy másik oka még Trianon is, mert ennek révén veszítettük el híres barlangjainknak legnagyobb részét. Így, hogy csak egy példát említsünk meg, a gömör-tornai Karsznak körülbelül negyven barlangjából csak hat maradt a mi birtokunkban, a többi cseh kézre került. Hazánknak ezen a részén még aránylag jól jártunk, mert a japánok közelbérése a miénk lett a maga teljes egészében a *Baradla*, a híres aggteleki cseppkőbarlang, amely nagyság és érdekesség tekintetében a többi mind felülmúlja.

Nálunk a tudományos körökön kívül a barlangok iránt a legjobban a turisták érdeklődnek s ezeknek buzgó munkálkodása tett hozzáférhetővé nemcsak több nevezetes barlangot, hanem még kisebb jelentőségű üregeket, zombolyokat (aknászertü üregeket) és víznyelőket (ravasz lyukakat). A főváros közvetlen határában lévő nagyszerű Pálvölgyi barlangot is a *Pannonia Turista Egyesület* barlangkutató szakosztálya gondozza és fáradszatólan propaganda munkájának köszönhető, hogy évenként már három-négyezer turista is felkeresi.

A barlangkutatásoknak igen nagy jelentőségét azonban csak akkor ismerjük föl, ha egy futó pillantást vetünk azok történetére. Ezek a kutatások már két évszázad előtt indultak meg, amikor a galienreuthi barlangban talált csontokról kitűnt, hogy azok kihalt őszállatok maradványai. E pillanattól kezdve az őslénytan, az ősembertan és az ősrégészet művelői szinte rávetették magukat a barlangok feltárására. Az emberiség hajnalkorában, még csak pusztá izomenergiával védekezhettek a leselkedő veszedelmek ellen, a barlangok természetes védelmet nyújtottak. Az igaz, hogy az ilyen barlangokat nem egyszer csak véres küzdelmek árán foglalhatta el az óriási barlangi medvétől, a barlangi oroszlántól, vagy a kardfogu tigristől és egyéb vérengző társaitól. Az ilyen barlangok azután sok nemzedéken át megmaradtak egyes családok, törzsek birtokában és így csak természetes, ha az ilyen barlangokban az akkori ember- és állatvilág maradványai, a primitív kultúrák emlékei megmaradtak.

A múlt század első negyedében tényleg az őszállatok csontjai mellett megtalálták az ember koponyáját is, amiből joggal következtethettek arra, hogy az akkori ember a már kihalt állattal egyidőben élt. A Somme völgyében 1839-ben *Boucher de Perthe* rábukkant az ember ősenek kezdetleges kőszerszámaira is, majd előkerültek más barlangokból a kő- és csontfegyverek, a kőre, csontra karcolt rajzok, sőt a Vézere-völgy barlangjaiban Franciaországban az ősember bámulatosan művészi falfestményei is.

Mindazt, amit ma az ősemberről, régen kihalt állatokról tudunk, elsősorban is a

barlangkutatásoknak köszönhetjük s az itt talált maradványokból tudjuk megállapítani az emberi fejlődés főbb fokozatait, alkothatunk magunknak képet arról, hogy miként vált az ember a mai kultúrlénnyé.

Nálunk Magyarországon ezek a kutatások mindössze csak negyedszázados multra tekintettek s tulajdonképpen akkor kezdődtek, amikor *Hermann Ottó* utmutatására *Kadicz Ottó* főgeológus átkutatta a Bükk-hegységben levő Szeleta-barlangot és abban a paleolitikus embernek ezernégy század kőszerszámát és egy állkapocs-töredékét találta meg. Ezt az első nagyobb szabású kutatást még boldogult *Darányi Ignác* akkori földművelésügyi miniszter tette lehetővé. Azóta *Krenner, Koch, Téglás, Biró, Terlanday, Hillebrand, Kormos* és *Lambrecht* munkálkodásai révén az ezirányú barlangkutatásaink európai hírűvé váltak s az általuk gyűjtött anyag nagymértékben járult hozzá muzeumaink meggazdagodásához.

Valósággal, kincses bányákhoz jutottak a barlangkutatások kapcsán a zoológusok is, akik a barlangokban egészen különleges faunára bukkantak s például a vak bogaraknak, a különös izeltlábuaknak egész sorával gyarapították a természetrajzi tudományokat.

Ujabbán föld és vízrajzi, valamint műszaki szempontból is tanulmányozzák a barlangokat, mert egyikében-másikában földalatti vízfolyásokat és eséseket találtak. Ezek egyrészt utmutatásul szolgálnak a geográfusoknak néhol meglepetés-

szerűen eltűnő, majd másutt ismét előbukkanó folyók közötti kapcsolatok megállapítására, másrészt pedig vízi erők művelésére nyújtanak alkalmat.

Végül még meg kell említenünk, hogy a barlangüregekben az évek milliói alatt vastag réteglerakódások képződtek, amelyekben igen nagymennyiségű némes anyag fordul elő. Ennek következtében ezek a lerakódások nagymennyiségű foszfört tartalmaznak s így mint természetes trágya a mezőgazdaságban elég jelentős szerepet tölthettek be.

A mostani barlangkutató kongresszus alkalmából híre kelt annak is, hogy a kutatásokat felhasználják majd az elkarsztosodás megállítására. Ez kissé merész és fantasztikus hír, mert az elkarsztosodásnak egyedüli ellenszere a fásítás s a barlangkutatások legfeljebb annyiban játszhatnak szerepet, hogy módunkban áll kimutatni, hol és milyen méretű a barlangok feletti kőzetrétegek víztároló képessége és így a tervbe vett fásítás várható sikerére vagy sikertelenségére következtethetünk.

A barlangkutatások, mint látjuk, nemcsak tudományos jelentőségűek, hanem bizonyos tekintetben nagy gazdasági érdekekkel is kapcsolatosak s így teljes joggal tarthatnak igényt még a mai anyagias világban is figyelemre és méltatásra.